

Pedagogiska återvändsgränder

Gotlands Allehanda den 30 augusti 2017

Höstterminen har börjat i landets skolor. Som förälder har jag märkt att de dominerande pedagogiska idéerna kan vara svåra att förstå. Det handlar om att kunskap är subjektiv och inte går att mäta, samt att eleverna lär sig bäst på egen hand, utan någon direkt styrning från läraren. De flesta känner nog instinktivt att detta inte kan stämma. Oavsett om det gäller simning eller fysik finns det personer som bevisligen kan mer och som det lönar sig att lyssna på och ta efter.

Uppfattningen att kunskap inte kan mätas är särskilt destruktiv eftersom den omöjliggör utvärdering och jämförelser av olika undervisningsmetoder. Kunskap måste till exempel mätas för att avgöra om eleverna lär sig mer genom självständigt arbete än vid katederundervisning. Men tyvärr har detta inte bekymrat så värst många av landets 175 professorer i utbildningsvetenskap. Bland hundratals avhandlingar och forskningsprojekt de senaste decennierna är det bara en handfull som utreder hur effektiva olika undervisningsmetoder är.

Som tur är har dessa pedagogiska återvändsgränder i viss mån börjat ifrågasättas. För ett år sedan skrev Jonas Linderoth, professor i pedagogik, en uppmärksam debattartikel där han bad om ursäkt för nittioalets pedagogiska idéer och deras svaga forskningsanknytning. På svaga grunder har pedagoger sett "den goda läraren" som en coach och inspiratör, medan traditionell undervisning har dömts ut.

I själva verket är det precis tvärt om. Katederundervisning har visat sig effektivare än eget arbete, enligt trovärdiga studier. Därför uppmanade Linderoth fler pedagoger att göra avbön för att förbättra undervisningen och höja läraryrkets status.

Pedagogernas svar till Linderoth var påtagligt aggressiva och följde två argumentationslinjer: att kunskap inte går att mäta och att Linderoth har fel om vad som förklarar de svenska elevernas fallande kunskaper. Det mest talande i replikerna var emellertid deras tystnad om vilka undervisningsmetoder som är att föredra. Vi har en situation där disputerade forskare i pedagogik gärna diskuterar skolfrågor – men inte de bästa metoderna för inläring.

Samtidigt kommer allt mer forskning om lärande kopplat till vår hjärna, som hur dess arbetsminne och långtidsminne samverkar. Moderna rön från neurovetenskap, kognitionsforskning och psykologi har dock inte lämnat några större avtryck i lärarutbildningens kurslitteratur.

I den nyutkomna boken Kunskapssynen och pedagogiken visar Magnus Henrekson med flera hur kunskap länge har nedvärderats i den svenska skolan. Författarna argumenterar för en ny kunskapssyn och evidensbaserade undervisningsmetoder. Svenska elever förtjänar en pedagogik som fungerar, bland annat tydliga lärarinstruktioner och återkommande kunskapsmätningar. Elever från studieovana miljöer har särskilt mycket att vinna på detta.

Henrik Jordahl